

**Szeroczyńska K., Sarmaja-Korjonen K. 2007 –
Atlas of subfossil Cladocera
from Central and Northern Europe –
Friends of the Lower Vistula Society, Gruczno,
ss. 84. [ISBN 978-83-924919-6-5]**

Przeszłość zapisana jest w jeziornych osadach dennych... Temu poświęcony jest pięknie wydany atlas fosylnych szczątków wioślarek planktonowych, które zachowują się w osadach dennych i na ich podstawie można rekonstruować skład planktonu minionych epok. Na tej podstawie da się z kolei z dużym prawdopodobieństwem odtworzyć strukturę dawnych sieci troficznych. Chitynowe pozostałości martwych zwierząt i pozostałości wylinek opadają do osadów dennych. W postaci nietkniętej zachowują się najczęściej połówki pancerza, tarcza głowowa, postabdomen oraz efipia. Fakt, że w toku ontogenezy zachodzi kilka wylinek utrudnia wprawdzie precyzyjne odtworzenie liczebności poszczególnych gatunków, lecz skład gatunkowy odtworzony być może z dużą wiarygodnością. Zaburzenia w uwarstwieniu osadów na skutek rozmaitych mechanicznych zakłóceń burzą nieco sekwencję zapisu historycznego, ale w połączeniu z datowaniem osadów, np. radioizotopami, szczątki zwierząt planktonowych zachowane w osadach stanowią bezcenne narzędzie dla paleolimnologów, paleoekologów i paleoklimatologów.

W tekście książki opisana jest metodyka przygotowywania próbek osadów i barwienia szczątków do analiz paleolimnologicznych. Zasadnicza treść to opisy i zdjęcia zachowujących się w osadach pozostałości osobników poszczególnych gatunków.

Znajomość szczątków wioślarek jest znakomitym narzędziem dla limnologów z innego jeszcze powodu. Te same fragmenty pancerzyków wioślarek, które nietknięte zachowują się przez setki i tysiące lat w osadach dennych, zachowują się także po „przepasażowaniu” przez przewód pokarmowy drapieżcy, np. ryby planktonożernej. Na podstawie szczątków znalezionych w przewodach pokarmowych ryb można precyzyjnie rekonstruować skład ich diety i preferencje pokarmowe, odtwarzając nawet wielkość zjedzonych osobników. Tak, że do pewnego stopnia atlas ten pełnić może

podwójną funkcję, służąc jako użyteczny przewodnik również w badaniach składu diety planktonofagów.

Atlas ukazał się w języku angielskim, w pięknej szacie graficznej, z mnóstwem świetnych zdjęć i rysunków. Książka, choć niekoniecznie adresowana do bardzo szerokiego kręgu odbiorców, ogromnie potrzebna i bardzo cenna. Osobiście żałuję, że nie została opublikowana w prestiżowym wydawnictwie naukowym, bo lękam się, że może nie trafić do wielu zainteresowanych osób i ośrodków.

Joanna Pijanowska